

अग्रलेख

महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुकीतील पराभवानंतर विरोधी पक्षांनी इलेक्ट्रॉनिक वोटिंग मशिनचा मुद्दा लावून धरला आहे. कॉर्प्रेसचे अध्यक्ष मलिकार्जुन खर्गे यांनी ईव्हीएमबाबत गंभीर प्रश्न उपस्थित केले आहेत. पुन्हा एकदा मतपत्रिकांद्वारे मतदान घेतले जावे, या मागणीसाठी देशव्यापी मोहीम सुरु करणार असल्याचे त्यांनी जाहीर केले, खर्गे यांच्या घोषणेच्या एक दिवस अगोदरच सर्वोच्च न्यायालयाने मतपत्रिकांद्वारे पुन्हा मतदान घेतले जाण्याची मागणी करणारी याचिका फेटाळून लावली होती. केवळ एवढ्यावरच न्यायालय थांबले नाही, तर त्यांनी याचिकाकर्त्याला चांगलेच फटकारले होते. त्यातून सर्वच राजकीय पक्षांना न्यायालयाने संदेश दिला. आता प्रश्न असा आहे की. पक्ष हा संदेश स्विकारणार का आणि दुसरी बाब म्हणजे राजकीय पक्षांकडून ईव्हीएमच्या संदर्भात ज्या उणिवांकडे बोट दाखवले जाते आहे, त्यावर निवडणूक आयोगाची काय प्रतिक्रिया आहे? जेव्हा कोणी निवडणुकीत पराभूत होतो तेव्हाच ईव्हीएम खराब आहे, त्यात छेडछाड केली केली असे आरोप होतात. जर तीच व्यक्ती किंवा पक्ष विजयी झाला तर मात्र ईव्हीएमच्या विरोधात कोणी काही बोलत नाही. याकडे आम्ही कसे पाहायचे, असा सवाल सुप्रीम कोटनेही केला आहे. त्यांचा प्रश्न वस्तुस्थितीला धरून आहे. कारण, सत्ता येण्याची अपेक्षा असतानाच तिने

हुलकावणी दिली किंवा अपेक्षेनुरूप निकाल आले नाहीत की ओरड सुरु होते. न्यायालयातील सुनावणीच्या वेळी आंध प्रदेशचे विद्यमान मुख्यमंत्री चंद्राबाबू नायडू आणि माजी मुख्यमंत्री जगनमोहन रेडी या दोघांचे उदाहरण समोर ठेवले गेले. नायडू जेव्हा पराभूत झाले होते तेव्हा त्यांनीही ईव्हीएमला आक्षेप घेतला. आता विजयी झाल्यावर ते काहीच बोलले नाहीत, याउलट आता पराभूत झालेले जगनमोहन रेडी यांनी ईव्हीएम बद्दल शंका व्यक्त केली. हा पायांडाच एकला असल्याचेच न्यायालयाला सूचित करायचे होते आणि या विषयावर युक्तिवाद किया वादविवाद करायचे हे स्थान नाही, असेही न्यायालयाने सुनावले.

मतपत्रिकांद्वारे यांना पुन्हा मतदान घेण्याची मागणी न्यायालयाने ज्या आधारावर फेटाळली आहे त्यावरही विचार होणे गरजेचे आहे. महाराष्ट्रात निकाल विरोधी पक्षांच्या अपेक्षेच्या विपरीत आल्यामुळे गदारोळ आहे. तेच झारखंडमध्ये निकाल त्यांना अनुकूल आल्याबदल सगळे गप्प आहेत. गमतीने असाही युक्तिवाद केला जातोय की जाणूनबुजून लहान राज्य सोडून मोठे राज्य मिळवण्यासाठीच ही सेटींग केली गेली असावी, अशी विधाने येण्याची कारणे म्हणजे मनात घुसलेले संशयाचे भूत. एकदा मनात संशय निर्माण झाला की त्रैलोक्यातही संचार केला तरी मनःशांती लाभत नाही. दावे अनेक झाले आहेत. तरीही वार्स्तव तेच आहे

एकदाचा संभ्रम मिटवा...!

दर पाच वर्षांनी सरकर बदलतात. लोकसभा आणि विधानसभा या दोन्ही निवडणुका एकत्र होत असतील तरी त्यांचा कौल बदलत नाही. त्यांना राज्यात जो हवा आहे त्याला आणि केंद्रात जो हवा आहे त्याला ते मते देतात. मतदार एवढे सूझ असताना आपल्या पराभवाच्या अन्य कारणांची मीमांसा करणे हे राजकीय पक्षांचे काम आहे. केवळ ईव्हीएमकडे बोट दाखवायला नको.

निवडणूक आयोगाच्या ही करतव्य आहे की, ईव्हीएमच्या बाबतीत ते तांत्रिकदृष्ट्या किंतु सुरक्षित आहे याचा युक्तिवाद करत बसण्यापेक्षा जे गंभीर प्रश्न उपस्थित केले जात आहेत, उदाहरणार्थ, उमेदवारांना त्यांच्या घरातलीच मतेही न मिळणे, प्रत्यक्ष मतदानापेक्षा निकालात मिळालेली मतांची आकडेवारी याकडे त्यांनी लक्ष देण्याची गरज आहे. विरोधी पक्षांना संधी मिळाली तर ते शंका घेणारच आणि शंका उपस्थित केली गेली की संशय कळोळ होणारच. जगातील अनेक देशांनी ईव्हीएम नाकारले आहे ही बाब सत्य आहे. तथापि, भारताने तो मार्ग पत्करलेला नाही. मतमोजणीसाठी लागणारा वेळ आणि प्रचंड लोकसंख्या ही मतपत्रिकेला विरोध करण्यामागची कारणे सांगण्यात आली आहेत, तर्क किंवा वास्तव माणून आयोगाचे म्हणणे मान्य केले, तरी लोकशाही प्रक्रियेत गंभीर प्रश्न सातत्याने उभे राहत आहेत, त्याकडे दुर्लक्ष कसे करता येईल.

नवीन मुख्यमंत्र्यांची शपथ किती दिवसांत घेणे बंधनकारक?

मुंबई । प्रतिनिधी
सर्वोच्च न्यायालयाचे अधिवक्ता
भारतीय पांडे यांनी सांगितले की,
नेवडण्क निकाल जाहीर झाल्यानंतर
केती दिवसांनी मुख्यमंत्रिपदाची शपथ
पण बंधनकारक आहे. याबाबत भारतीय
ज्यवळनेत कोणताही स्पष्ट नियम नाही,
रंतु विधानसभेचा कार्यकाल ५ वर्षांचा
मसतो. महाराष्ट्र विधानसभेचा कार्यकाल
दोळेंबरच्या शेवटच्या आठवड्यात संपत्त
पाहे.

साधारणपणे मुख्यमंत्राच्या नावाचाची घोषणा केली जाते. किंवा शपथ घेण्याची प्रक्रियाही पूर्ण होते. अधिवक्ता आशिष पांडे यांनी सामिनल की, जर कोणत्याही पक्षाने सरकार स्थापनेचा दावा केला नाही, तर राज्यपाल सर्वाधिक मर्ते मिळविणाऱ्या पक्षाला सरकार स्थापन करण्यास सांगतात. जर सर्वाधिक मर्ते मिळविणारा पक्षही राज्यात सरकार स्थापन करू शकत नसेल, तर राज्यपाल दुसऱ्या क्रमांकाच्या मोठ्या पक्षाला सरकार स्थापन करण्यासाठी आमंत्रित करू शकतात.

राज्यपालांना कोणते अधिकार ?

राज्यात सरकार स्थानेला विलंब होत असेल तर राज्यात राष्ट्रपती राजवट लागू करण्याची शिफारास करण्याचा अधिकार राज्यपालांना असतो. अशा परिस्थितीला 'राज्य आणीबाणी' किंवा 'संवैधनिक आणीबाणी' असेही म्हणतात. भारतीय राज्यघटनेच्या कलम ३५६ मध्ये असे म्हटले आहे की, जेव्हा राष्ट्रपती, राज्यपालांकडून अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर किंवा राज्याचे सरकार घटनेच्या तरुदीन्सार चालवते जात नसेल तर राष्ट्रपती राजवट लागू केली जाते. मुरुवातीच्या टप्प्यात राष्ट्रपती राजवट ६ महिन्यांसाठी वैध असते, परंतु आवश्यक असल्यास ती ६ महिन्यांपासून जास्तीत जास्त ३ वर्षांपर्यंत वाढवता येते. महाराष्ट्रात सध्या तशी स्थिती नसली तरी लवकरच सरकार स्थापन होण्याची शक्यता आहे. येत्या दोन दिवसांत मुख्यमंत्र्यांचे नाव जाहीर केले जाईल आणि त्यानंतर ५ तारखेला शपथविधी होईल असा दावा केला जातोय एकनाथ शिंदे हे उपमुख्यमंत्रीपद स्वीकारायला तयारी नाहीत. त्यांना गृहमंत्रीपद हवं आहे अस देखील बोलल जातंय. पण दरवेंद्र फडणवीसहे मुख्यमंत्री होतील हे जवळपास निश्चित झालंय. राष्ट्रवादीकडून अजित पवारुन्हा एकदा उपमुख्यमंत्री होणार आहेत.

शिंदे गटाच्या वाट्याला किती मंत्रिपदं?

समोर आलेल्या माहितीनुसार येत्या पाच ५ डिसेंबर रोजी नव्या मंत्रिमंडळाचा शपथविधी होणार आहे. मात्र त्यापूर्वी महायुतीच्या गोटाट घडामोर्डीना वेग आला आहे. एकनाथ शिंदे हे त्यांच्या सातान्यातील दरे या गावी रवाना झाले आहेत. पुढील दोन दिवस महायुतीच्या कोणत्याही बैठका होणार नाहीयेत. सूत्रांनी दिलेल्या माहितीनुसार महायुतीमध्ये शिवसेना शिंदे गटाला बारा ते तेरा मंत्रिपद मिळाण्याची शक्यता आहे. मात्र एकनाथ शिंदे हे गृहखात्यावर अदून बसले आहेत. गृहखातं मिळालं तरच ते उपमुख्यमंत्रिपद स्विकारणार असल्याची माहिती समोर येत आहे. अन्यथा उपमुख्यमंत्रिपद शिवसेनेथील एखाद्या दुसऱ्या वरिष्ठ नेत्याला मिळाण्याची शक्यता आहे. दुसरीकडे भाजप देखील गृहखात्यासाठी अग्रही आहे, भाजप देखील गृहखातं सोडण्यास तयार नाही, त्यामुळे अशा स्थितीमध्ये एकनाथ शिंदे यांना गृहखातं मिळणार का? नाही मिळाल्यास उपमुख्यमंत्रिपद शिवसेनेच्या कोणत्या वरिष्ठ नेत्याला मिळणार याकडे आता सर्वांचं लक्ष लागलं आहे.

इफ्फी, गोवा येथे राज कपूर यांची शताब्दी विशेष सत्रातील रणबीर कपूरच्यां उपस्थितीसह साजरी

बीड | प्रतिनिधि
प्रख्यात अभिनेते आणि दिदर्शक राज कूपर यांच्या शताब्दी समारंभाचा एक भाग हणून, ५५ व्या भारतीय आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सवात (इफ्फी) राज कूपर यांचे तृतीय रणबीर कूपर आणि ज्येष्ठ चित्रपट निमित्त उल्लळ रैवैल यांनी एका विशेष सत्रात प्रस्थित राहून या कलाश्रैषिणा आदारंजली आहिली. हे सत्र म्हणजे राज कूपर यांचे तृतीय चित्रपट सृष्टीतील अतुलनीय नोगदान, त्यांचा चिरस्थायी प्रभाव आणि यांच्या कलाकर्तीचा उच्च वारसा यांचा मार्कर्षक धांडोळा होता. रणबीर कूपर यांनी यांच्या आजोबांचा विलक्षण प्रभाव विशद रूपरूप राज कूपर यांचे चित्रपट काळ आणि नीमा ओलांडतात, हे अधोरोखित केले. मावारा, मेरा नाम जोकर आणि श्री ४२० तंसारख्या चित्रपटाची सार्वत्रिक मोहिनी रक्षी होती, ते रशियापासून भारतापर्यंत रागभरातील प्रेक्षकांमध्ये खोलवर कसे जले यावर त्यांनी स्पष्ट केले. राज कूपर यांच्या चित्रपटांच्या प्रासंगिकतेवर प्रकाश नक्कल, रणबीर यांनी आवाराच्या संकल्पनेने आतीवादाचा कसा वेध घेतला, हे नमूदू ले तर श्री ४२० हा लोभ आणि हत्त्वाकांक्षेचे विषय हाताळण्यात मध्ये नुतला होता, प्रेमरोग आणि राम तेरी गंगा लीली यांसारख्या नंतरच्या चित्रपटांची

स्त्रियांच्या समस्या आणि सामाजिक आव्हानांवरील नैतिक कथनांसाठी प्रशंसा करण्यात आली, ज्यामुळे काळाच्या पुढे असलेला चित्रपट निर्मिता म्हणून राज कपूर यांचा दृष्टिकोन अधोरेखित केला गेला. राष्ट्रीय चित्रपट विकास महामंडळ (एनएफडीसी), भारतीय राष्ट्रीय चित्रपट अकाईव्हज (एनएफएआय) आणि फिल्म हेरिटेज फॉडेशन या संस्थांच्या सहकाऱ्याने राज कपूर यांच्या चित्रपटांचे पुनर्संचयन करण्याच्या प्रयत्नांची देखील रणबीर कपूर यांनी माहिती दिली. त्यांनी सांगितले की राज कपूर यांचे दहा चित्रपट याआधीच पुनर्संचयित केलेले असून डिसेंबर २०२४ मध्ये भारतभरात ते प्रदर्शित करण्याचे नियोजन सुरु आहे. भारतीय चित्रपटसृष्टीची पायाभरणी करण्यात राज कपूर यांनी दिलेल्या योगदानाचा समान करत, राज कपूर यांची चित्रपटीय प्रतिभा जतन करण्याच्या तसेच त्याचा उत्सव साजरा करण्याच्या महत्वावर रणबीर कपूर यांनी अधिक भर दिला. या सत्रामध्ये चित्रपट निर्मिती, अभिनय आणि सामाजिक समस्यांवर उपाय शोधण्यात चित्रपटांची विकसित होत गेलेली भूमिका यासंदर्भातील चर्चेचा देखील समावेश होता. पिता झाल्यानंतर पर्यावरण आणि सामाजिक बदलांप्रती आपण अधिक जागरूक झालो असे सांगताना रणबीर कपूर

आवाहन त्यांनी केले आहे

श्रीक्षेत्र नारायणगड संस्थानच्या

बोगस बियाणे, बनावट खत
 शेतकऱ्यांचे त्यातून नुकसान होते. त्यांच्या समस्या सोडवण्यासाठी प्रावश्यक ते पाऊल उचलण्यावर बैठकीत चौहान यांच्याकडून भरण्यात आला. त्यासाठी अधिकाऱ्यांना उपाययोजना करण्याचे आदेशाही यांनी दिले. बोगस बियाणे आणि बनावट खत, किटकनाशकांशी अंबंधित कायदे करण्याचा अधिकार राज्य सरकारचा आहे. त्यामुळे राज्य सरकारांशी याबद्दल चर्चा करण्यात येईल, असेही चौहान हणाले

मंडळाच्या बैठकीमध्ये सर्वानुमते जगद्रुढू तुकोबाराय संस्थान मादळमोहीचे मठाधिपती ह.भ.प.श्री.संभाजी महाराज यांची निवड करण्यात आली आहे. निवडीबद्दल त्यांचे श्रीक्षेत्र नारायणगड संस्थानचे मठाधिपती महंत श्री.शिवाजी महाराज व संस्थानच्या सर्व विश्वस्त मंडळींनी त्यांचे अभिनंदन करून पुढील कार्यासाठी शुभेच्छा दिल्या आहेत. महाराष्ट्रात धाकटी पंढरी म्हणून श्रीक्षेत्र संस्थान नारायणगडाची ओळख आहे. वैकूंठवासी संत कुलभूषण महात्मा श्री नगदनारायण महाराजाच्या पदस्पृशनि व कायद्यांनी पावन व सिद्ध झालेल्या श्रीक्षेत्र

वारकरी शिक्षण संस्थातल विद्यार्थी असून त्याना वारकरी, अध्यात्मिक शिक्षणाचे ज्ञान घेतलेले आहे. तेसेच गेली बारा वर्षांपासून ते मादळमोही येतील जगद्रुढू तुकोबाराय संस्थानचे मठाधिपती म्हणून अध्यात्मिक/वारकरी संप्रदायाचे उत्तम रीतीने प्रवचन, भजन, कीर्तनातून समाज प्रबोधनाचे काम करत आहेत. आध्यात्मिक क्षेत्रातील त्यांचा गाढा अभ्यास व त्यांची संप्रदायावर असणारी पकड, श्रीक्षेत्र संस्था नारायणगडावर असणारी श्रद्धा, प्रेम व नारायणगडाचे असणारे निस्सीम भक्त म्हणून त्यांची श्रीक्षेत्र संस्थान विश्वस्त मंडळाचे अध्यक्ष तथा

विरोधकांच्या गदारोळामुळे लोकसभा आणि राज्यसभेत कामकाज होऊ शकले नाही. दोन्ही सभागृहाचे कामकाज २ डिसेंबर रोजी, सकाळी ११ वाजेपर्यंत तहकूब करण्यात आले.

एकनाथ शिंदे यांनी वक्फ बोर्डाला

निकाल जाहिर झाल्यानंतर नुकताचार राज्याच्या अल्पसंख्याक विभागाने १० कोटी रुपये वक्फ बोर्डाला देण्यात येत असल्याचा जीआर अर्थात आपाचे विर्याच तारी तेव्हा पात्र देवेंद्र पांडितारी आणि शान्तापांडे नांवा

—
—
—

पवार, ठाकरेना महायुतीत
भाजपला बसू शकतो, असे म्हटले जात आहे. राज्यातील विचित्र परिस्थितीत शरद पवार आणि उध्दव ठाकरे यांना सोबत घेतले तर महायुती सरकाराला पाच वर्ष कसल्याही अडथळ्याविना काम करता येऊ शकते. त्यासाठी शरद पवार आणि उध्दव ठाकरे यांना महायुतीत घेऊन त्यांना सरकारमध्ये सहभागी करायचे, अशी खेळी भाजप नेतृत्वाची असल्याची विश्वसनीय सुरांची माहिती आहे. त्यासाठी पवार आणि ठाकरे यांचे मने वळवण्यासाठी शर्थाचे प्रयत्न सुरु असल्याचेही म्हटले जात आहे. तसे झाले तर एकनाथ शिंदे आणि अजित पवार काय भुमिका घेतात? याकडे सर्वांचे लक्ष आहे. दरम्यान गेल्या काही दिवसापासून एकनाथ शिंदे यांनी मुख्यमंत्रीपदाबाबत घेतलेल्या भुमिकेमुळे भाजप हा वेगळा डाव सुरु आला आहे—मी नाही आहे.

वाढीव मतदानाचे पुरावे द्या!

नाना पटोलेंचे निवडणूक आयोगाला पत्र, एका दिवसात तब्बल ९ लाख ९९ हजार ३५९ मतांची वाढ कशी झाली?

मुंबई | प्रतिनिधि

अधिकारी यांना पाठवलेल्या पत्रात मुटले आहे, निवडणक आयागाने पत्रकार परिषद घडून आकडवारी विस्तृत का जाहीर कला नाही?

पत्रात हृष्टून जाह. निवडणूक आयोगाने स्वतः अधिकृतरित्या जाहीर केलेल्या आकडेवारीत १.०३ टक्क्यांची तफावत कुदून आली. प्रभास सवाल नाना पटोले यांनी पत्राद्वारे केला आहे. पटोले म्हणाले, निवडणूक आयोगाने जाहीर केलेली मताची आकडेवारी पाहता मतदानाच्या दिवशी संध्याकाळी ५ वाजल्यानंतर मतदान केंद्रावर लांबच लांब रांगा लागल्या असल्या पाहिजेत. राज्यातील किंती मतदारसंघावर संध्याकाळी ५ नंतर मतदारांच्या लांब रांगा लागल्या होत्या? याचे व्हिडीओ चित्रीकरणासह पुरावे निवडणूक आयोगाने जाहीर करावेत, अशी मागणीही नाना पटोले यांनी निवडणूक आयोगाकडे के ली आहे. मतांच्या टक्केवारीतील तफावत पाहता हा प्रकार गंभीर व चिंताजनक वाट आहे. मतांच्या या वाढीबद्दल जनतेच्या मनातच शंका उपस्थित होत असतील तर त्या दूर करणे निवडणूक आयोगाचे कर्तव्य आहे. निवडणूक आयोगाने स्वतः पुढे येऊन आपली भूमिका पुराव्यासह स्पष्ट करावी आणि जनतेच्या मनातील शंकांचे समाधानकारक उत्तर द्यावे, असे या पत्रात नाना पटोले यांनी म्हटले आहे. आता पटोलेंच्या मागणीवर निवडणूक आयोग काय निर्णय घेणार? हे पाहणे महत्वाचे ठराणर आहे. एका दिवसात तब्बल ९ लाख ९९ हजार ३५९ मतांची वाढ कशी झाली? असा सवाल देखील नाना पटोलेंनी उपस्थित केला आहे.

यांची नारायणगडाच्या विश्वस्त मंडळाच्या बैठकीमध्ये सर्व विश्वस्तांच्या सहमतीने निवड करण्यात आली आहे. ह.भ.प.श्री.संभाजी महाराज हे आवंदी येथील जोग महाराज स्थापित वारकरी शिक्षण संस्थेतील विद्यार्थी असून त्यांनी वारकरी, अध्यात्मिक शिक्षणाचे ज्ञान घेतलेले आहे. तसेच गेली बारा वर्षांपासून ते मादळमोही येतील जगद्गुरु तुकोबाराय संस्थांनंचे मठाधिपती म्हणून अध्यात्मिक/वारकरी संप्रदायाचे उत्तम रीतीने प्रवचन, भजन, कीर्तनातून समाज प्रबोधनाचे काम करत आहेत. आध्यात्मिक क्षेत्रातील त्याचा गाढा अभ्यास व त्यांची संप्रदायावर असणारी पकड, श्रीक्षेत्र संस्था नारायणगडावर असणारी श्रद्धा, प्रेम व नारायणगडाचे असणारे निस्सीम भक्त म्हणून त्यांची श्रीक्षेत्र संस्थान विश्वस्त मंडळाचे अध्यक्ष तथा नारायणगडाचे मठाधिपती महंत श्री शिवाजी महाराज, संस्थांनंचे सर्वश्री विश्वस्त माजी आमदार राजेंद्र जगताप, बीडचे माजी नगाराध्यक्ष दिलीपराव गोरे, प्रा. जनर्नन शेळके, अडॅ. महादेवराव तुपे, अनिलराव जगताप, भानुदास जाधव, राजेंद्र मर्स्के, बर्ठीराम गवते, गोवर्धन काशीद या सर्व विश्वस्त मंडळींनी श्रीक्षेत्र संस्थान नारायणगडच्या विश्वस्त मंडळ कमिटीमध्ये रिक्त असलेल्या पदावर विश्वस्त म्हणून निवड करून संप्रदायिक, धार्मिक, अध्यात्मिक गोष्टीच्या माध्यमातून समाज प्रबोधनाबाबोरवर श्रीक्षेत्र संस्थान गडावर सामाजिक व

प्रशासकांच काम करण्यावा सधा उपलब्ध करा

जितेंद्र आव्हाडांनी घेतली एकनाथ
 देखील मुख्यमंत्री आणि खातेवाटपावरून नाराजी नाठ्य सु
 असल्याचे चित्र स्पष्ट दिसत आहे. शिवसेनेने गृह खात्यावर दा
 केला आहे. मात्र, अद्याप भाजपाकडून या दाव्यावर अधिकृ
 प्रतिक्रिया देण्यात आलेली नाही. दरम्यान, गुरुवारी केंद्रीय गृहमं
 अमित शहा यांच्याबरोबर राज्यातील महायुतीच्या प्रमुख नेत्यां
 बैठक पार पडली. त्यानंतर एकनाथ शिंदे हे अचानक आपल्या मु
 गावी गेल्याने महायुतीची शुक्रवारची बैठक रद्द करण्यात आल्या
 चर्चा सर्वत्र सुरु आहे. एकनाथ शिंदे हे त्यांच्या गावी जाण्याआ
 जितेंद्र आव्हाड यांनी वर्षा या निवासस्थानी जाऊन त्यांची भू
 घेतली आहे. मात्र या दोन्ही नेत्यांच्या भेटीचे कारण गुलदस्य

विवराच्या दररोजच्या दृश्नाने शेतकरी धार्सावले

पैठण : दररोज होत असलेल्या बिबट्याच्या दर्शनाने शेतकीकाम सुट असल्याने शेतकरी हतबल झाला आहे. पाचोड (ता. पैठण) परिसरातील चार-पाच गावांत बिबट्या दृश्यीस पडून त्याने काही जणांवर हल्ल्याचा प्रयत्न केल्याने शेतकरी धास्तावला आहे. चार दिवसांत चार ठिकाणी बिबट्याने हल्ल्याच प्रयत्न केला.

सोमवारी (दि. २५) चार गावांत बिबट्याचे दर्शन होऊन हर्षी (ता. पैठण) शिवारात एका शेतकऱ्यावर बिबट्याने हल्ल्याचा प्रयत्न केला. तीन आठवड्यांपासून बिबट्याने पैठण तालुक्यातील शेतकऱ्यांना जेरीस आणले आहे. आता इथे तर तासभराने दुसऱ्या गावांत त्याचे दर्शन होत असल्याने नेमके बिबट्ट किती, या विषयी संभ्रम निर्माण झाला आहे. वन विभागाही त्यांस पकडण्यात अजून यशस्वी नाही. सर्वप्रथम पंधरा दिवसांपूर्वी बिबट्याने वडजी शिवारात पहिल्या दिवशी दोन वगारांना ठार केले. दुसऱ्या दिवशी एका हारिणीला भक्ष्य बनविले. तिसऱ्या दिवशी ७४ जळगाव येथे बारा वर्षीय मुलीवर हल्ला केला त्यात उपचारादम्यान मुलीचा मृत्यु झाला. या घटेनेंतर वडजी येथील कापूस वैचणी करण्याचा महिलेवर त्याने हल्ला केला. शनिवारी (दि. २३) वडजी येथील बापूसाहेब सरसराव भांड हे दुपारी शेतातून मोटार मुरु करून दुचाकीवरून घरी परत त असताना बिबट्याने त्यांचा

मोठ्या धैर्याने दुचाकी पळवल्याने व माणसांचे
घोळका समेप आल्याने बिबट्या परत फिरला
बापूसाहेब बचावले. तर रात्री बिबट्या थेरगाव
वडजी रस्त्यावर दिसला. काही जणांनी त्या
छायाचित्र काढून सोशल मीडियावर पसरविले
रविवारी (दि. २४) सकाळीच बिबट्याने वडज
गावात पवन भांड यांच्या घरात प्रवेश करण्याचे

केल्याने बिबट्याने शेतात धूम ठोकली. दु
मुरमा शिवारात दर्शन घडविले. सोमवारी (२५) सकाळीच सुलतानपूर-पारुंडी रस्त्या
बिबट्या ठाण मांडून बसला होता. राजू निपारुंडीहून सुलतानपूरला येत असताना त्या
बिबट्याला पाहून गावांत माहिती दिली. दु
मुरमा शिवारात कापूस वेचणाऱ्या महिलांना बिब

तासाभराने बिबट्याने हर्षी बुद्रुक शिवारात
आबासाहेब मुलरीधर आगळे हे आपल्या गट नंबर
२० मधील शेततव्यात मोटार सुरु करण्यासाठी
गेले असता उसातून त्याच्या दिशेने हल्ल्याच्या
उद्देशाने झोप घेतली. मात्र शेततव्याला असलेल्या
कुंपणुमुळे आगळे वाचले. त्यांनी आरडाओरड
केल्याने बिबट्या त्याच्या बछड्यासह उसाच्या पिकात
निघून गेला. त्यानंतर बिबट्याचे तासभराने थेरगाव
शिवारात तुरीच्या पिकात दर्शन झाले. यासंबंधी वन
विभागाच्या अधिकाऱ्यांना घटनेची माहिती देण्यात
आली. माहिती मिळताच त्यांचे पथक घटनास्थळी
आले व त्यांनी बिबट्याचे ठसे व अक्षांश-रेखांशमध्ये
फोटो घेऊन ते परत निघाले असता ग्रामस्थांनी
त्यांना धोरेवर धरले. दरोज बिबट्याचे पुराम, थेरगाव,
दांदेगाव कोळीबोडखा, हर्षी, कृत्रूबखेडा, वडजी
शिवारात तास-दीड तासाच्या अंतराने दर्शन होऊ
लागल्याने त्याच्या धास्तीने शेतावर कुणी जाण्यास
धजेना. सर्वं गहू, हरभरा पेरेणी सोबतच पिकानां
पाणी देण्याचे व कापूस वेचणीचे सुरु असलेली
कामे खोलंबली आहेत. वन विभागाने चार ठिकाणी
पिंजरे बसविले असून तीन आठवड्यांपासून बिबट्या
हलकावणी देत आहे. वन विभागाने ताताडीने
बिबट्याचा बंदोबस्त करण्यासाठी उपाययोजना करावी,
अशी मागणी वडजीचे सरपंच भाऊसाहेब गोजरे,
पांचोडचे उपसरपंच नितीन वाघ, बाळूभाऊ भवरे,
दत्तात्रेय भवरे, बाबूतात्या गोजरे आर्दीनी केली आहे.

१७३१ : चीनच्याबीजिंगला झालेल्या भूकंपात एक लाख लोक मरण पावले होते.

१७५९ : दिल्लीचा सम्राट आलमगीर द्वितीय च्या मंत्राची हत्या झाली होती.

१८७२ : हॅमिल्टन क्रिसेंट, ग्लासगो येथे स्कॉटलंड व इंग्लंड यांच्यामध्ये जगातील पहिला आंतरराष्ट्रीय फुटबॉल सामने खेळण्यात आला.

१९१७ : कलकत्ता येथे 'आचार्य जगदीश चंद्र बोस इन्स्टिट्युट' ची स्थापना

१९३९ : सोव्हिएत युनियन ने सीमा विवादामुळे फिनलंड वर आक्रमण केले होते.

१९६१ : मध्ये सोव्हिएत युनियन ने कुवैत च्या संयुक्त राष्ट्राच्या अर्जाचा विरोध केला होता.

१९६५ : प्रसिद्ध व्यंगचित्रकार शंकर पिल्लई यांनी दिल्लीला बाहुल्यांच्या संग्रलायाची स्थापना केली होती.

१९६६ : बार्बाडोसला (युनायटेड किंगडमपासून) स्वातंत्र्य मिळाले

१९९४ : आजच्या दिवशी सोमालिया च्या जवळ आशि लारो नावाचे एक पर्यटक जहाज आग लागून समुद्रात बुडाले होते.

१९९५ : 'ऑपरेशन डेझर्ट स्टॉर्म' संपल्याची अधिकृत घोषणा

१९९६ : ख्यातनाम साहित्यिक पु. ल. देशपांडे यांना महाराष्ट्र सरकारचा पहिला 'महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार' प्रदान. हा महाराष्ट्र राज्याचा सर्वोच्च पुरस्कार आहे.

१९९८ : एक्सॉन आणि मोबिल यांच्यामध्ये ७३.७ बिलियन अमेरिकन डॉलर्स चा करार झाल्यामुळे एक्सॉनमोबिल हे जगातील सर्वांत मोठी कंपनी तयार झाली.

दिन विशेष

दुबार रोपवाटिकांत कांदा बियाण्यांची उगवणक्षमता कमी

ऑक्टोबरमध्ये झालेल्या
मान्सूनोतर पावसामुळे रब्बी उन्हाळ
कांदा रोपवाटिकांचे मोठ्या प्रमाणावर
नुकसान झाले आहे. त्यानंतर कांदा
उत्पादक शेतकऱ्यांनी पुन्हा घरगुती तर
काहींनी कंपन्यांचे बियाणे खरेदी
करून दुबार रोपवाटिका तयार केल्या.
मात्र घरगुती बियाण्यांच्या तुलनेत
कंपन्यांच्या बियाण्यांची उगवणक्षमता
कमी असल्याची ओरड शेतकऱ्यांची
आहे. तर काही ठिकाणी उशिराने
बियाणे उगवत आहेत, त्यामुळे
प्रस्तावित लागवडीवर परिणाम

रोपांची उगवणक्षमता चांगली होती.
मात्र १४ ते १९ आँकटोबरदरम्यान
मॅन्स्नोत्तर पावसाच्या तडाख्यात
रोपवाटिकांचे नुकसान झाल्याने
शेतकऱ्यांना दुबार रोपवाटिका तयार
करण्याची वेळ आली. मात्र दुसऱ्यांदा
शेतकऱ्यांनी पदरमोड करून महागडे
बियाणे घेतले. तर काहींकडे शिळ्यक
घरगुती बियाण्यांचा वापर केला. या
घरगुती बियाण्यांचा उतारा चांगला
दिसून येत आहे, तर कंपन्यांचा उतारा
उशिराने तर विरळ दिसून येत
असल्याची शेतकऱ्यांची ओरड आहे.
त्यामुळे संभाव्य लागवडीसाठी रोपांची
उपलब्ध होण्यास अडचण निर्माण
होणार आहे. त्यामुळे काही ठिकाणी
लागवडीवर परिणाम होऊ शकतो,
असाही अंदाज तज्ज्ञानी व्यक्त केला
गावे.

उसावर वाढतोय लोकरी माव्याचा
प्रादूर्भाव; वेळीच करा एकात्मिक नियंत्रण

राज्यात ऊस पिकावर सध्या
मोर्ठ्या प्रमाणात लोकरी माव्याच्च
प्रादुर्भाव वाढताना दिसत आहे. पांढळे
लोकरी माव्याची पिल्ले आणि प्रौढे
उसाच्या पानातील रस शोषण करतात
यामुळे पानांवर पिवळसर ठिंगवे
दिसतात व पाने कोरडे पदून वाळतात
ऊस कमकुवत होतो, वाढ खुंटेते
उत्पन्नात व साखर उताऱ्यात घट येते
याशिवाय माव्याने बाहेर टाकलेल्या
मधारासारख्या विषेमुळे पानावर काळ्या
बुरशी वाढून पानाच्या अन्न तयार
करण्याच्या प्रक्रियेवर विपरीत परिणाम
होतो. या किडीमुळे पिकाचे मोर्ठ्या
प्रमाणात नुकसान होते. जाणून घेऊन
या किडीचे एकात्मिक नियंत्रण उपाय

ऊस पिकावरील मावा किडी
एकाम्बिक नियंत्रण उपाय :
उसाची लागण पटूता अथवा रुं
सरी पघटनीने करावी जेणे करून पीव
संरक्षण उपाययोजना करणे सोवीस्क
होर्डल. सुरुवातीस कमी प्रादुर्भाव
असलेल्या शेतातील कीडग्रस्त पां
तोडून जाळून टाकावीत. कीडग्रस्त
शेतातील पाने दुमच्या शेतात नेतृ
नयेत. कीडग्रस्त बेणे वापरु नये
फवाराणीनंतर १० ते १५ दिवस ऊ
किंवा उसाचे वाढे जनावरांना खाल
घालू नये. कोनोबांधा अफिडोब्लू
या परभक्षी मित्र किटकांची २५०
अंडी किंवा १००० अळ्या प्रति हेक्टर
शेतात सोडाब्यात. क्रायसोपा या
परभक्षी मित्र किडीची २५०० अंडी
अळ्या प्रति हेक्टरी सोडाब्यात. जैविक
मित्र कीटक शेतात सोडल्याव
किटक पासवांगी प्राप्तपासी > ते

आठवडे करु नये. फोरेट हे कीटकनाशक ऊस तोडण्यापूर्वी तीन महिने वापरु नये.

पांढरा लोकरी मावा किडीच्या नियंत्रणासाठी फवारणी :

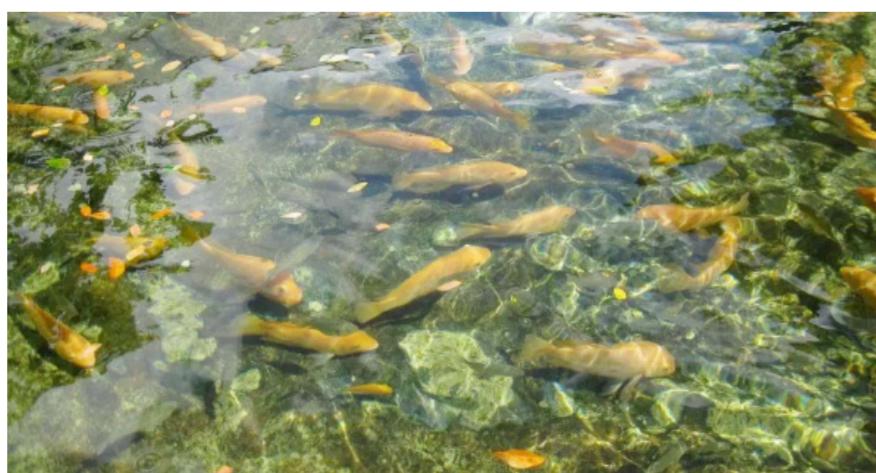
पांढरा लोकरी मावा किडीचा प्रातुर्भाव आढळल्यास ऑक्सिडिमेटॉन मिथाईल (२५ टक्के प्रवाही) ६०० मिलि ४०० लिटर पाण्यामध्ये (लहान ऊस असताना) १०५० मिलि ७०० लिटर पाण्यामध्ये (मध्यम ऊस असताना), १५०० मिलि १००० लिटर पाण्यामध्ये (मोठा ऊस असताना) १५०० मिलि १००० लिटर पाण्यामध्ये (मोठा ऊस असताना) १४०० मिलि ७०० लिटर पाण्यामध्ये (मध्यम ऊस असताना) २००० मिलि १००० लिटर पाण्या (मोठा ऊस असताना) मिसेस फवारणी करावी. किंवा फोरेट दाणेदार १५ किलो प्रति हेव्ह टाकण्याची शिफारस केली आहे

पॅलीकल्चर तंत्राने करा मत्स्यपालन

पॉलीकल्चर फिश फार्मिंग, ज्याला संमिश्र मत्स्यसंवर्धन किंवा मिश्र मत्स्यशेती म्हणूनही ओळखले जाते, हे एक तंत्र आहे ज्यामध्ये एकाच तलावामध्ये माशांच्या अनेक प्रजाती वाढवल्या जातात. या तंत्राद्वारे वेगवेगळ्या आहाराच्या सवयी असलेले मासे एकाच तलावात पाळले जातात. म्हणजे त्याच तलावात तुम्ही रोहू ते कातला आणि इतर प्रजाती पाळू शकता.

इतर प्रजाता पाळू शकता.
पॉलीकल्चरमध्ये ब्लॅक कार्प, ग्रास कार्प आणि सिल्व्हर कार्प यासारख्या माशाचे संगोपन त्याच तलावात करता येते. आहार घेण्याच्या सवयीचा संबंध आहे, तर एकाच तलावात विविध प्रकारचे खाद्य असलेले मासे पाळले जातात. यामध्ये प्लॅकटन फीडर, तृणभक्षी, तळाचे खाद्य आणि विषारी मासे यांचा समावेश होतो.

पॉलीकल्चर मत्स्यपालनचे उद्दिष्टे : निरोगी आणि आर्थिकदृष्ट्या फायदेशीर माशांचे पालन करणे. प्रति हंगाम जास्तीत जास्त माशांचे उत्पादन घेऊन त्याद्वारे जास्त उत्पन्न मिळविणे. आर्थिकदृष्ट्या फायदेशीर अशा विविध माशांचे एकत्र संगोपन करणे. मत्स्य तलावाचा उत्पादकतेच्या दृष्टीने पूर्ण क्षमतेने वापर करणे, तलावाचे योग्य पर्यावरणीय संतुलन राखणे. उपलब्ध विविध प्रकारच्या अन्नाचा वापर करणे. मासे

पालकांना योग्य आर्थिक परतावा मिळवून देणे.
 पॉलीकल्चर माशांसाठी सर्वोत्तम आहार प्लॅन
 : प्लॅन्कटन मोठ्या प्रमाणात आणि कोणत्याही
 तलावात सहज आढळणारा खाद्य आहे. त्यामुळे
 पॉलीकल्चरमध्ये असे मासे जास्त पाळले जातात
 जे प्लॅन्कटन खाऊन जगू शकतात. या प्रकारचे
 तलावात मोठ्या प्रमाणात लहान आणि तरंगण
 प्लॅन्कटन असतात ज्यांना मासे आवडीने खातात.

हे प्लॅक्टन वाढवण्यासाठी मत्स्यपालक तलाव
खत घालतात. खतामुळे प्लवकांची वाढ वात
आणि माशासाठी मुबलक चिरा तयार होतो. म
त्यांचा अन्न म्हणून वापर करतात. कातलासार
माशांचे या प्रकारच्या आहाराने वजन झापाण्य
वाढतात. सिल्व्हर कार्प आणि बिगहेड कार्प म
प्लॅक्टनवर चांगले पाळले जातात. या प्रकारच
माशांचे वजन झापाण्याने वाढते.

जन्मदिवस | जयंती | वाढदिवस

- १६०२ : ऑटो व्हॉन गॅरिक - वातावरणाबाबत मूलभूत सिद्धांत मांडणारे जर्मन पदार्थवैज्ञानिक (मृत्युः २१ मे १६८६)

१७६१ : स्मिथसन टेनांट - हिरा हा कार्बनच असतो हे प्रयोगावरुन सिद्ध करणारे ब्रिटिश रसायनशास्त्रज्ञ. त्यांनी ऑस्मिअम व इरिडिअम या मूलद्रव्यांचा शोध लावला. त्यांच्या सम्नानार्थ तांब्याच्या एका धातुकाला टेनाटाईट (१२४१३) असे नाव दिले आहे. (मृत्युः २२ फेब्रुवारी १८१५)

१८५८ : जगदीशचंद्र बोस - नोबेल पारितोषिक विजेते भारतीय वनस्पतीशास्त्रज्ञ, वनस्पतींमधील प्रतिक्षिप्त क्रियांवर मूलभूत संशोधन (मृत्युः २३ नोव्हेंबर १९३७)

१८३५ : मार्क ट्रोन - विख्यात अमेरिकन विनोदकार आणि कांदंबीकार (मृत्युः २१ एप्रिल १९१०)

१८७४ : विन्स्टन चर्चिल - दुसऱ्या महायुद्धकालातील ब्रिटनचे पंतप्रधान, साहित्यिक, वृत्तपत्रकार, थोर राजकारणी आणि नोबेल पारितोषिक विजेते (मृत्युः २४ जानेवारी १९६५)

१९१० : कविवर्य बा. भ. बोरकर ऊर्फ 'बाकीबाब' (मृत्युः ९ जुलै १९८४)

१९३१ : भारतीय इतिहासकार रोमिला थापर यांचा जन्म.

१९३५ : आनंद यादव - लेखक

१९३६ : भारतीय पार्श्वगायक सुधा मल्होत्रा यांचा जन्म.

१९४४ : हिंदी लेखिका मैत्रेयि पुष्टा यांचा जन्म.

१९४५ : वाणी जयराम - पार्श्वगायिका

२०१० : राजीव दिक्षीत - सामाजिक कार्यकर्ता (जन्म: ३० नोव्हेंबर १९६७).

मृत्यु । पण्यतिथी । स्मरितिविज्ञ

- १९००: ऑस्कर वाईल्ड - आयरिश लेखक व नाटककार
(जन्म: १६ आक्टोबर १८५४)

१९०१: इंग्रजी आणि बंगाल मध्ये लिखाण करणारे प्रसिद्ध लेखक
रमेश चन्द्र दत्त यांचे निधन.

१९१५: मध्ये प्रसिद्ध तेलगु साहित्यकार गुरुजादा अप्पाराव
यांचे निधन.

१९६७: राजीव दिक्षीत - सामाजिक कार्यकर्ता
(मृत्यू: ३० नोव्हेंबर २०१०)

१९७०: निना रिकी - जन्माने इटालियन असलेल्या फ्रेंच फॅशन
डिझायनर (जन्म: १४ जानेवारी १८८३)

१९८९: कॅमेरून देशाचे पहिले अध्यक्ष अहमदिऊ आहिदो यांचे
निधन. (जन्म: २४ ऑगस्ट १९२४)

१९९५: वामनराव कृष्णाजी तथा वा. कृ. चोरघडे - साहित्यिक
लघुकथा, लोककथा, बालवाङ्मय, चरित्र, अनुवाद),
विचारवंत व स्वातंत्र्यसैनिक (जन्म: १६ जुलै १९१४)

२००१: मध्ये जगप्रसिद्ध संगीतकार जॉर्ज हॉरिसन याचं निधन.

२०१२: इंद्र कुमार गुजराल - भारताचे १२ वे पंतप्रधान
(जन्म: ४ डिसेंबर १९१९)

२०१४: अरुणाचल प्रदेशचे वेळ मुख्यमंत्री जर्बोम गॅमलिन यांचे
निधन. (जन्म: १६ एप्रिल १९६१).

